

Modstand overalt har været berettiget, og jeg maa ogsaa gøre opmærksom paa, at det ingenlunde er alle den offentlige Skoles Lærere, som have sluttet sig til denne Bevægelse; tværtimod, for et Par Aar siden er det ved et Lærermøde paa Fyn blevet vedtaget med Flertal, om end ikke enstemmigt, at man, naar man i øvrigt kunde faa en tidsvarende Skolereform, ikke vilde modsætte sig en saadan Bestemmelse. Men Modstanden er jo stærk, og hvad der for mig navnlig er det afgørende over for denne Paragraf, er dette, at jeg skønner, at den meget vanskelig vil kunne anvendes i Byerne, hvor Forholdene ere en hel Del forskellige fra Forholdene paa Landet. Og jeg vil nødig gaa med til at give en Bestemmelse i saa Henseende, der kun omfatter Landet, fordi der ogsaa er private Skoler i Byerne, som efter min Mening med lige saa fuld Berettigelse fortjene Støtte, og som tit ere saa meget uheldigere stillede, end Friskolen er det paa Landet, som Købstadsbyraadene i Reglen stille sig ganske afvisende over for Tanken om at støtte dem. Det gøre Kommunalbestyrelserne paa Landet i mange Tilfælde ikke. Af de fri Skoler, jeg kender, i hvert Fald, hvis Adresse jeg kender, faar omtrent Halvdelen større eller mindre Tilskud fra de paagældende Kommuner — det er høist ulige fordelt og langtfra retfærdigt fordelt — og omtrent Halvdelen faar altsaa slet ingen Ting. Der bliver dog altsaa gjort noget; men i Byerne, hvor man ellers ofrer saa meget paa Undervisningen, er man utilbøjelig til at gøre noget for disse Skoler. Derfor vilde jeg, som sagt, nødig, at man skulde i Lovens saa optaget en Bestemmelse, der ikke kunde anvendes i By saavel som paa Land, og jeg er derfor ogsaa tilbøjelig til at mene, at vi maa kunne komme bort fra den Bestemmelse, som nu findes i § 23, og komme ind paa mere hensigtsmæssige Maader at støtte den fri Skole paa. Men paa nærværende Tidspunkt skal jeg ganske henholde mig til, hvad den ærede foregaaende Taler sagde, og udtale, at naar man altsaa stemmer mod dette Ændringsforslag sammen med saa mange andre af Flertallets Ændringsforslag, ligger deri ikke, at man ikke ved fortsat Behandling formodentlig, forhaabentlig maatte kunne komme til en Forstaaelse ved gensidige Indrømmelser.

Endnu skal jeg kun gøre et Par Bemærkninger om Ændringsforslag Nr. 24 til §§ 30—33. Selv om det maatte vise sig, at § 23 i denne Form og maaste ogsaa i en anden Form vil være uigennemførlig, vil der jo ikke være noget til Hinder for, at man paa anden Maade støtter den private

Skole; men Flertallet har taget den Stilling, at det foreslaar alle de derhen hørende Bestemmelser i Lovforslaget udstemte. Som Hovedgrunde dertil anføres i de Bemærkninger, der i Betænkningen ere knyttede til Ændringsforslag Nr. 24, at naar Staten ofrer saa store Summer paa at sætte Folke-skolen i forsvarlig Stand, er der ingen Grund til at støtte dem, der ikke desto mindre foretrække den private Skole. Jeg ser ikke rettere, end at denne Betragtning af Skolevæsenet i det hele er fuldstændig støv. Der er, eller der kan, som jeg fremhævede ved 1ste Behandling, være delte Meninger om, hvor vidt det offentlige overhovedet er berettiget til at gribe ind i dette Spørgsmaal i det Omfang, hvori det er sket. Dette Spørgsmaal er jo et af dem, der ligger Hjemmene allernærmest; jeg skal gerne erkende, at det at ville rejse en Diskussion derom er fuldstændig unyttigt. Jeg erkender ogsaa, at alle, hvilken Opfattelse de end have af det Spørgsmaal, ere gaaede ind paa den Betragtning, at Staten har Ret til at blande sig i det Spørgsmaal, Ret til at kræve, at alle Børnene i Landet modtage en vis Grad af Undervisning. Men at gaa saa vidt at ville fremhæve det som det første og det, man særlig skulde stræbe hen til, at det offentlige kom til at besørge dette for alle Hjemmene og alle Forældrene, synes mig er fuldstændig bagvendt. Jeg mener, at alle maa erkende, at Staten kan have sin Ret til at træde til, hvor det er nødvendigt, for at forebygge, at Børnene ingen Undervisning modtage, men jeg synes paa den anden Side ogsaa, at alle maatte kunne enes om, at hvor Forældrene selv besørge den Ting, er det det bedste. Det er det af den almengyldige Grund, at hvad man gør frivillig og gør villig og gerne, gør man bedre, end hvad der bliver en paalagt at gøre. Det gælder i alle materielle og økonomiske Forhold, og det gælder ganske sikkert ogsaa i dette Forhold. Derfor fortjene de Forældre, der selv tage denne Sag i deres Haand og vise en Interesse for Skolen, der, som det ærede Medlem, der talte sidst, talte om, saa ofte savnes, ikke at blive satte ned i en ringere Klasse, havde jeg nær sagt, de fortjene ikke, at man betragter det, de gøre, som noget dabelværdigt, noget, der skal straffes, i hvert Fald økonomisk, og det er jo Flertallets Stilling. — Den ærede Ordfører, der i øvrigt ikke udtalte sig om disse Sager, gjorde blot den Bemærkning, at det kunde gerne være, at Friskolen hidtil har haft en Fordel deraf, at den offentlige Skole var saa daarlig, som den var, og at Lærerne vare saa daarlig lønede, som de vare, men den Fordel, som